

Viljelykierron merkitys

Jenni Naukkarinen, hanketyöntekijä Sakky
Agronomi, MMM kasvinviljelytieteestä ja
hevostalousagrologi AMK

- Nurmenviljelyn ja laiduntamisen erilaiset tuotantotavat säätelee kotieläinten roolia kasvintuotannon näkökulmista, tähän sisältyvät myös hevoset
- Luken tutkimuksissa on havaittu, että intensiivisen (yksipuolinen ja korkeita satoja tavoitteleva) nurmituotannon biodiversiteettivaikutuksista tiedetään vähemmän kuin laajaperäisemmän viljelyn
- Monokulttuuri = yhden viljelykasvin yksipuolinen pitkään toistuva viljely → lähinnä vain huonoja vaikutuksia maan kasvukunnolle ja sadontuottokyvylle
- Maatalousympäristön luonnonmonipuolisuus kärsii kotieläintilojen vähenemisen myötä → laidunnurmet, metsälaitumet, heinänurmet jää pois

Kuva: Pixabay

- Laiduntaminen hallitusti lisää monipuolisuutta luonnossa, kielteiset vaikutukset vaihtelee tuotantotapojen perusteella → tuotantopanokset, lannoitteet, kasvinsuojelu
- Yleisesti yli 5 v nurmet ovat pitkäikäisiä, keski-ikä tuotantonurmista suomessa 4,4 v
- Rikkatorjunta yleensä nurmien perustamisvaiheessa esim. juolavehnän torjuntaan, mutta huonokuntoisissa ja heikkokasvuisissa nurmissa toisinaan tarpeen pohtia kasvukauden aikaista kasvinsuojelua
- Maaperäeliöstö hajottaa orgaanista ainesta ja pitävät huolta maan rakenteesta esim. lierot ja lantakuoriaiset → hyväkuntoiset nurmet osana viljelykiertoa pitävät yllä maaperäeliöstöä

- Rehunurmilla yleensä hyvä vaikutus viljelykierrossa öljykasvien ja palkokasvien kasvitauteihin (muistettava huomioida nurmipalkokasvit!)
- Nurmien vaikutus rikkojen torjunnassa hyvä → säännöllinen uudistaminen
- Nurmella yleisesti viljelykierrossa hyvä vaikutus viljojen, öljykasvien ja palkokasvien tuhoeläinten hävittämisessä ja ehkäisemisessä (nurmi nurmen esikasvina voi aiheuttaa haasteita)

Kuva: Pixabay

Entä jos ei mahdollista käyttää resursseja keinolannoitteisiin?

- Viljelykierron monipuolistaminen
- Nurmikierron lyhentäminen noin 3-4 vuoteen, helpottaa myös rikkojen hallinnassa
- Typensitojakasvit → nurmipalkokasvit, viljelykierrossa palkoviljat?
- Viherlannoitus → nopeakasvuiset yksivuotiset seokset
- Rikkojen hallinta → kemiallinen torjunta, muokkauksessa huomioitavat asiat?
- Kylvömäärän kasvattaminen ja täydennyskylvö → heinänsiementä mieluiten lähemmäs 30 kg/ha perustamisvaiheessa, jotta rikoille ei jää tilaa

Nurmivaltaisellakin tilalla on hyvä monipuolistaa viljelyä:

- Vaikka nurmi hyvä esikasvi monille muille viljelykasveille, myös nurmi hyötyy vuorottelusta
- Peltoliikenne rasittaa nurmilohkojen rakennetta
- Pitkän laidunkierron nurmet kärsivät toistuvasta tallauksesta
- Vanhenevissa nurmissa lajien ja lajikkeiden seossuhteet muuttuvat ajan myötä
- Monivuotisten kasviyksilöiden uusiutumiskyky heikkenee kasvustojen vanhetessa

Kuva: Pixabay

- Monivuotisten rikkojen torjunta uuden nurmen perustamisvaiheessa!
- Suojaviljan nurmen uudistuksessa:
  - estää maata kuorettumasta
  - suojaa orastuvaa nurmikasvustoa
  - antaa satoa jo nurmen perustamisvuonna (kaura voi olla liian raskas ja lehtevä, lajikevalinta! Ohra, vehnä jos saa sadon esim. myytyä/yhteistyö lähitilan kanssa?)
- Ilman suojaviljaa nurmen perustaminen vaatii enemmän rikkatorjunnan suunnittelua

Kuva: Pixabay

- Esikasvin vaikutus merkittävä!
- Jokaiselle tilalla omiin tarkoituksiin sopiva viljelykierto → kannattavimmat kasvilajit sadon käyttötarkoituksen ja kasvuolosuhteiden mukaan
- Viljelysuunnittelussa viljelykierron lähtökohtana esikasvivaikutuksen hyödyntäminen
  - Edellisen kasvin keräämän typen hyödyntämisenä seuraavalle kasville
  - Kasvinsuojeluriskien ja -tarpeen pienentyminen

- Esim. palkokasvien tai viherlannoitusnurmen viljelykiertoon oton jälkeen seuraavan kasvin lannoituksessa keskimäärin noin 25-70 kg jääntityppeä hehtaarilta → riippuu kasvustojen onnistumisesta ja kasvivalinnasta!
- Nurmialasta keskimäärin hyvä olla noin 25-30 % uudistettavana vuosittain jos viljelykierto noin 4 v.

Kuva: Pixabay

- Vaikutukset eivät aina suoria satohyötyjä, myös epäsuoria
- Hyödyt eivät ilmene myöskään heti ensimmäisenä vuonna, vaan pidemmällä aikajaksolla (varsinkin jos sääolojen tai kasvintuhoojien aiheuttamia stressejä kasvustoissa)
- Viljelykierron vaikutukset monen tekijän yhteisvaikutus:
  - Maan kasvukunnon koheneminen
  - Ravinteiden käytettävyys viljelykasveille
  - Positiivinen kilpailu siemenseosten lajien kesken
  - Sadon laatu → vähemmän rikkoja, nuorempi satoisampi kasvusto
  - Jne.

Kuva: Pixabay

Keinoja monipuolistaa viljelyä

- Asiantuntijapalveluiden hyödyntäminen
- Ympäristöhankkeiden tulokset ja tiedot
- Viljelijä- ja tilayhteistyöt → esim. lähialueen tilat yhdessä suunnittelevat viljelykiertojaan, esim. tilanteet joissa peltoa itsellä vähän ja pääosin laidunkäytössä

→ Perustana jokaisen **tilan tarpeet ja taloudelliset lähtökohdat** jotta viljely kannattavaa

Pelto jo huonossa kunnossa, mitä seuraavaksi?

- **Viljelysuunnittelu** → asiantuntijapalveluiden hyödyntäminen
- Huonokuntoinen pelto vaatii peruskunnostustoimenpiteitä ja ns. tekohengitys ei enää auta
- Kun tuotantopanosten käyttöä muuttamalla ei saada enää riittävää satoa, on tilanne jo hankala
  - lannoituksesta huolimatta sato pieni, kasvustot hyvin rikkavaltaisia kasvinsuojelusta huolimatta, kasvustot harvoja, täydennyskylvöistä huolimatta sato tai laidun epäonnistuu
  - kasvilajien satopotentiaalia ei saavuteta ja resursseja hukkautuu turhaan
- Selvitä pellon lähtötilanne ja syyt heikkoon maanrakenteeseen ensimmäisenä!

Kuva: Pixabay

- Peruskunnostustoimenpiteet:

1. Ojituksen kunnon tarkastus ja huolto (salaojat, piiriojat, valtaojat)
2. Viljavuuden parantaminen: kalkitus ja mekaaninen kuohkeutus (syväkyntö, jankkurointi → tiivistymät pois)
  - Huom. Mekaanista kuohkeutusta **EI** kannata yrittää jos vesitalous pellossa huono!!
Tiivistymien riski kasvaa!!
3. Syväjuuriset kasvit (esim. ruokonata ja muut syväjuuriset nurmet)
4. Nurmipalkokasvit ja palkoviljat, vaihtoehtoiset kasvit (esim. sikuri)

→ Varsinainen peltomaan elpyminen alkaa jota tuettava jatkossa hyvällä viljelykierrolla

- Hevosen kuivikelannan tai muiden orgaanisten lannoitteiden käytössä huomioitava lannan hiili-typpeisuhde
  - Jos kuiviketta on lannan seassa **paljon** (kutteri, olki, sahanpuru), on hiilen suhde typpeen hyvin korkea
    - Maamikrobit kärsivät kuivikelantaa hajottaessaan typen puutteesta, jolloin lisätty lanta alkaakin sitoa enemmän typpeä kuin mitä se luovuttaa
    - kasvit kärsivät typenpuutteesta ja kasvavat huonosti
    - Kuivikelannan käsittely ennen kuin se laitetaan peltoon / kuivikkeen erottaminen lannasta mahdollisimman tarkkaan
- Luomulannoituksessa esim. biotiitti perustamisen yhteydessä, nykyään eri lannoitevalmistajilla luomutuotantoon soveltuvia lannoitteita

- Yksivuotiset viherlannoituskasvustot, monivuotiset viherlannoitusnurmet tai aluskasvit esim. viljoille
- Yksivuotiset voivat sitoa enemmän typpeä monivuotisiin verrattuna kasvuaikanaan
- Monivuotisilla kyky parantaa maanrakennetta ja kasvukuntoa parempi, sekä typen kokonaistuotto on suurempi yksivuotisiin verrattuna
- Pellon kasvukunto mielellään tasolla hyvä, sillä myös viherlannoituskasvusto tarvitsee ravinteita
- Alhainen pellon pH 5,5 ja alle heikentää typensitojabakteerien toimintaa
- Ojitus oltava kunnossa, viherlannoitusseoksissa kasveja jotka eivät kestä seisovaa vettä

Taulukko 1. Viherlannoitusnurmiseoksissa käytettävien monivuotisten kasvien siemenmääriä ja ominaisuuksia (Ravinnehuuhtoutumien hallinta 2012).

Viljelykasvi	Siemenmäärä seoksissa kg/ha	Ominaisuuksia
Puna-apila	2–10	Hyvä maan kuohkeuttaja. Oma syvä paalujuuren. Korkea typentuotto. Hidas alkukehitys.
Alsikeapila	2–8	Matala juuristo. Voidaan käyttää seoksissa puna-apilan ja heinien kanssa. Talvehtii puna-apilaa varmemmin.
Valkoapila	1–2	Matala juuristo. Voidaan käyttää seoksissa puna-apilan ja heinien kanssa. Korkea typentuotto.
Sinimailanen	5–10	Omaa syvän ja vahvan juuriston. Kuivatuksen ja pH:n oltava kunnossa, jotta talvehtii. Korkea typentuotto.
Timotei	5–10	Viljelyvarma heinä kaikille maalajeille. Hidas alkukehitys. Kasvaa voimakkaasti heti kasvukauden alusta perustamisvuoden jälkeen.
Nurminata	5–7	Kestää hyvin niittoa. Voimakas jälkikasvu.
Ruokonata	5–7	Nurminataa voimakkaampi ja syvämpi juuristo.

Alsikeapilaa varauksella, sillä kasvissa pesii helposti hevosille myrkyllinen sieni, kasvi itsessään ei ole sen myrkyllisempi kuin puna- tai valkoapila

- Yksivuotisia seoksia:
- <https://naturcom.fi/tuote/palkoviljavoima-seos/>
- <https://naturcom.fi/tuote/ebena-voimavirna/>
- <https://viljelijanberner.fi/1-vuotinen-viherlannoitus-nurmiseos-20-kg.html>

Lisää aiheesta kiinnostuneille:

- Esikasvivaikutus on usean tekijän summa: Esikasvin kasvinsuojeluvaikutus ja sen hyödyntäminen. Teoksessa Toukoluoto, N. & Peltonen, S. (toim.) Viljelykiertojen monipuolistaminen.
- Ravinnehuuhtoutumien hallinta, Monivuotiset viherlannoitusnurmet viljelykierrossa <https://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B25AE0638-BDBF-4C31-8723-595CF1097C16%7D/70416>
- Borealin sivusto <https://boreal.fi/tag/viljelykierto/>
- LUKE Bionurmi <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/bionurmi>
- OPAL Life Blogi: Nurmiviljely ja laiduntaminen ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta <https://www.opal.fi/2021/04/21/blogi-nurmiviljely-ja-laiduntaminen-yllapitavat-luonnon-monimuotoisuutta/>
- TEHO Plus Viherlannoitusopas https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93981/TEHO_Plus_Viherlannoitusopas_2013.pdf?sequence=2